

Prof. univ. dr. **Carmen-Silvia Paraschiv**
(coordonator)

Lector univ. dr.
Maria-Georgiana Teodorescu

Asist. univ. dr.
Alin Sorin Nicolescu

Drept procesual penal. Partea specială

Note de curs

Ediția a 7-a, revizuită și adăugită

Editura
Hamangiu

CUPRINS

Capitolul I. Urmărirea penală	1
§1. Noțiuni introductive	1
1.1. Obiectul urmăririi penale	1
1.2. Principiile specifice fazei de urmărire penală	1
1.2.1. Caracterul nepublic	1
1.2.2. Lipsa contradictorialității	2
1.2.3. Forma preponderent scrisă	3
1.2.4. Subordonarea ierarhică	4
1.3. Limitele urmăririi penale	5
1.4. Actele organelor de urmărire penală	6
§2. Sesizarea organelor de urmărire penală	6
2.1. Noțiuni introductive	6
2.2. Modurile generale de sesizare	8
2.2.1. Plângerea	8
2.2.2. Denunțul	10
2.2.3. Sesizările făcute de persoane cu funcții de conducere și de alte persoane	11
2.2.4. Sesizarea din oficiu (autosesizarea)	13
2.2.5. Examinarea sesizării	14
2.3. Modurile speciale de sesizare	15
2.3.1. Plângerea prealabilă	15
2.3.2. Alte moduri speciale de sesizare	19
§3. Conducerea și supravegherea activității organelor de cercetare penală de către procuror	19
3.1. Considerații preliminare	19
3.2. Obiectul supravegherii urmăririi penale	20
3.3. Modalitățile de exercitare a supravegherii	21
3.4. Trimiterea la organul competent	22
3.5. Trecerea cauzei de la un organ de cercetare penală la altul	22
3.6. Dispozițiile date de procuror	22
3.7. Infirmarea actelor procesuale sau procedurale	23
§4. Efectuarea urmăririi penale	24
4.1. Începerea urmăririi penale (<i>in rem</i>)	24

4.2. Continuarea urmăririi penale (<i>in personam</i>)	25
4.3. Obligațiile organelor de urmărire penală	25
4.4. Aducerea la cunoștință a calității de suspect	26
4.5. Procedura audierii anticipate	28
4.6. Punerea în mișcare a acțiunii penale	28
4.7. Extinderea urmăririi penale sau schimbarea încadrării juridice	30
4.8. Suspendarea urmăririi penale	32
4.9. Soluțiile de neurmărire și netrimiteră în judecată	34
4.9.1. Clasarea	34
4.9.2. Renunțarea la urmărirea penală	37
4.10. Continuarea urmăririi penale la cererea suspectului sau a inculpatului	43
4.11. Terminarea urmăririi penale	44
4.11.1. Înaintarea dosarului privind pe inculpat	44
4.11.2. Verificarea lucrărilor urmăririi penale	45
4.11.3. Restituirea cauzei sau trimiterea la alt organ de urmărire penală	46
4.12. Efectuarea urmăririi penale de către procuror	47
4.12.1. Preluarea cauzelor de la alte parchete	48
4.12.2. Trimiterea cauzei la un alt parchet	48
§5. Rezolvarea cauzelor și sesizarea instanței	49
5.1. Trimiterea în judecată	50
5.2. Clasarea sau renunțarea la urmărirea penală	53
§6. Reluarea urmăririi penale	53
6.1. Reluarea după suspendare	54
6.2. Reluarea în caz de restituire	55
6.3. Reluarea în caz de redeschidere a urmăririi penale	56
§7. Plângerea împotriva măsurilor și actelor de urmărire penală	58
7.1. Dreptul de a face plângere	58
7.2. Plângerea împotriva actelor și măsurilor organelor de cercetare penală	59
7.3. Plângerea împotriva actelor sau măsurilor procurorului	60
7.4. Plângerea împotriva soluțiilor de neurmărire sau netrimiteră în judecată	62

Capitolul al II-lea. Camera preliminară	68
§1. Noțiuni introductive	68
§2. Măsurile premergătoare	69
§3. Procedura în camera preliminară	71
§4. Soluțiile judecătorului de cameră preliminară	72
§5. Contestația	74
§6. Măsurile preventive în procedura de cameră preliminară	75
 Capitolul al III-lea. Judecata	 77
§1. Noțiuni introductive	77
§2. Principiile specifice fazei de judecată	77
2.1. Publicitatea	77
2.2. Oralitatea	80
2.3. Nemijlocirea	81
2.4. Contradictorialitatea	82
§3. Reglementări generale privind faza de judecată	83
3.1. Rolul instanței de judecată	83
3.2. Locul unde se desfășoară judecata	84
3.3. Citarea la judecată	85
3.4. Compunerea instanței	87
3.5. Judecata de urgență	88
3.5.1. În cauzele cu inculpați arestați preventiv sau aflați în arest la domiciliu	88
3.5.2. În cauzele cu persoane vătămate minore	89
3.6. Asigurarea apărării	89
3.7. Atribuțiile președintelui completului	91
3.7.1. Atribuțiile președintelui completului în ședința de judecată	91
3.7.2. Atribuțiile președintelui completului în afara ședinței de judecată	92
3.8. Constatarea infracțiunilor de audiență	93
3.9. Măsurile preventive în cursul judecății	95
3.10. Participarea procurorului la judecată	96
3.11. Participarea inculpatului la judecată și drepturile acestuia	98

3.12. Participarea la judecată a persoanei vătămate, a părții civile, a părții responsabile civilmente și a altor subiecți procesuali și drepturile acestora	100
3.13. Suspendarea judecății	102
3.13.1. Noțiuni introductive	102
3.13.2. Suspendarea judecății în caz de boală gravă a inculpatului	102
3.13.3. Suspendarea judecății pe perioada desfășurării procedurii de mediere	104
3.13.4. Suspendarea judecății în caz de extrădare activă	104
3.14. Notele privind desfășurarea ședinței de judecată	105
3.15. Felul hotărârilor	106
§4. Judecata în primă instanță	108
4.1. Noțiuni introductive	108
4.2. Obiectul judecății	108
4.3. Începutul ședinței de judecată	109
4.3.1. Verificări privitoare la inculpat	110
4.3.2. Verificări privind martorii, experții și interpreții	110
4.3.3. Aducerea la cunoștință a învinuirii, lămuriri și cereri	111
4.4. Etapa cercetării judecătorești	114
4.4.1. Procedura obișnuită	115
4.4.1.1. Audierea inculpatului	116
4.4.1.2. Audierea coinalpaților	117
4.4.1.3. Audierea persoanei vătămate, a părții civile și a părții responsabile civilmente	118
4.4.1.4. Audierea martorului și a expertului	119
4.4.1.5. Consemnarea declarațiilor	122
4.4.1.6. Renunțarea la probe și imposibilitatea administrării probelor	122
4.4.1.7. Prezentarea mijloacelor materiale de probă. Amânarea pentru probe noi	123
4.4.1.8. Schimbarea încadrării juridice	123
4.4.1.9. Reluarea procedurii de cameră preliminară	124
4.4.1.10. Terminarea cercetării judecătorești	124

4.4.2. Procedura simplificată	125
4.4.2.1. Condiții	125
4.4.2.2. Cercetarea judecătorească în cazul recunoașterii învinuirii	126
4.5. Dezbaterele	128
4.6. Deliberarea și hotărârea instanței	130
4.6.1. Soluționarea cauzei	130
4.6.2. Deliberarea	130
4.6.3. Luarea hotărârii	131
4.6.4. Reluarea cercetării judecătorești sau a dezbaterilor	132
4.6.5. Rezolvarea cauzei	133
4.6.5.1. Rezolvarea acțiunii penale	133
4.6.5.2. Rezolvarea acțiunii civile	139
4.6.5.3. Pronunțarea asupra cheltuielilor judiciare	141
4.6.5.4. Pronunțarea asupra măsurilor preventive	141
4.6.5.5. Minuta	143
4.7. Redactarea, pronunțarea și comunicarea hotărârii	143
4.7.1. Cuprinsul hotărârii	143
4.7.1.1. Conținutul părții introductive	143
4.7.1.2. Conținutul expunerii	144
4.7.1.3. Conținutul dispozitivului	146
4.7.2. Redactarea și semnarea hotărârii	148
4.7.3. Pronunțarea hotărârii	149
4.7.4. Comunicarea hotărârii	150
Capitolul al IV-lea. Judecata în căile de atac	153
§1. Considerații preliminare	153
§2. Apelul	155
2.1. Hotărârile supuse apelului	155
2.2. Titularii apelului	157
2.2.1. Procurorul	157
2.2.2. Inculpatul	158
2.2.3. Partea civilă	159
2.2.4. Partea responsabilă civilmente	159
2.2.5. Persoana vătămată	160

2.2.6. Martorul, expertul, interpretul și avocatul	160
2.2.7. Orice persoană fizică ori juridică ale cărei drepturi legitime au fost vătămase	161
2.3. Termenul de declarare a apelului	161
2.4. Repunerea în termen	163
2.5. Declararea apelului, renunțarea la apel și retragerea apelului	163
2.5.1. Declararea și motivarea apelului	163
2.5.2. Renunțarea la apel	165
2.5.3. Retragerea apelului	165
2.6. Efectele apelului	166
2.6.1. Efectul suspensiv	167
2.6.2. Efectul devolutiv și limitele sale	167
2.6.2.1. <i>Limitele efectului devolutiv în raport cu persoana care a declarat apelul</i>	168
2.6.2.2. <i>Limitele efectului devolutiv în raport cu persoana la care se referă apelul</i>	168
2.6.2.3. <i>Limitele efectului devolutiv în raport cu calitatea pe care o are apelantul</i>	168
2.6.3. Neagravarea situației în propriul apel	169
2.6.4. Efectul extensiv	170
2.7. Judecarea apelului	171
2.7.1. Obiectul apelului	171
2.7.2. Etapa măsurilor premergătoare	173
2.7.3. Desfășurarea judecății	173
2.7.4. Soluționarea apelului	175
2.7.4.1. <i>Respingerea apelului</i>	176
2.7.4.2. <i>Admiterea apelului</i>	176
2.7.4.3. <i>Desființarea hotărârii</i>	177
2.7.4.4. <i>Conținutul deciziei instanței de apel</i>	177
2.8. Limitele rejudecării	179
§3. Contestația	180
3.1. Noțiuni introductive	180
3.2. Hotărârile care pot face obiectul contestației	181
3.3. Titularii și termenul în care poate fi exercitată contestația	183

3.4. Soluționarea contestației _____	185
§4. Contestația în anulare _____	188
4.1. Considerații preliminare _____	188
4.2. Cazurile de contestație în anulare _____	188
4.2.1. Judecata în apel a avut loc fără citarea legală a unei părți sau, deși legal citată, aceasta a fost în imposibilitate de a se prezenta și de a înștiința instanța despre această imposibilitate _____	189
4.2.2. Inculpatul a fost condamnat, deși existau probe cu privire la o cauză de încetare a procesului penal _____	190
4.2.3. Hotărârea din apel a fost pronunțată de alt complet decât cel care a luat parte la dezbaterile pe fond a procesului _____	193
4.2.4. Instanța de apel nu a fost compusă potrivit legii ori a existat un caz de incompatibilitate _____	193
4.2.5. Judecata în apel a avut loc fără participarea procurorului sau a inculpatului, când aceasta era obligatorie, potrivit legii _____	194
4.2.6. Judecata în apel a avut loc în lipsa avocatului, când asistența juridică a inculpatului era obligatorie, potrivit legii _____	195
4.2.7. Ședința de judecată în apel nu a fost publică, în afară de cazurile când legea prevede altfel _____	196
4.2.8. Instanța de apel nu a procedat la audierea inculpatului prezent, dacă audierea era legal posibilă _____	197
4.2.9. Împotriva unei persoane s-au pronunțat două hotărâri definitive pentru aceeași faptă _____	197
4.3. Cererea de contestație în anulare _____	198
4.4. Procedura contestației în anulare _____	199
4.4.1. Admiterea în principiu _____	199
4.4.2. Procedura de rejudecare _____	200
§5. Recursul în casație _____	201
5.1. Hotărârile supuse recursului în casație _____	202
5.2. Cazurile în care se poate face recurs în casație _____	202
5.3. Declararea recursului în casație _____	203

5.4. Retragerea recursului în casație _____	204
5.5. Procedura de comunicare _____	205
5.6. Admiterea în principiu _____	206
5.7. Efectele recursului în casație _____	207
5.7.1. Efectul devolutiv și limitele sale _____	207
5.7.2. Efectul extensiv _____	208
5.7.3. Neagravarea situației în propriul recurs în casație _____	208
5.8. Suspendarea executării _____	209
5.9. Judecarea recursului în casație _____	210
5.9.1. Soluționarea recursului în casație _____	211
5.9.2. Desființarea hotărârii și conținutul deciziei _____	212
5.10. Procedura de rejudicare _____	213
§6. Revizuirea _____	213
6.1. Hotărârile supuse revizuirii _____	214
6.2. Cazurile de revizuire _____	215
6.2.1. S-au descoperit fapte sau împrejurări ce nu au fost cunoscute la soluționarea cauzei și care dovedesc netemeinicia hotărârii pronunțate în cauză _____	216
6.2.2. Hotărârea a cărei revizuire se cere s-a întemeiat pe declarația unui martor, opinia unui expert sau pe situațiile învederate de un interpret, care a săvârșit infracțiunea de mărturie mincinoasă în cauza a cărei revizuire se cere, influențând astfel soluția pronunțată _____	216
6.2.3. Un înscris care a servit ca temei al hotărârii a cărei revizuire se cere a fost declarat fals în cursul judecății sau după pronunțarea hotărârii, împrejurare care a influențat soluția pronunțată în cauză _____	217
6.2.4. Un membru al completului de judecată, procurorul ori persoana care a efectuat acte de urmărire penală a comis o infracțiune în legătură cu cauza a cărei revizuire se cere, împrejurare care a influențat soluția pronunțată în cauză _____	218
6.2.5. Două sau mai multe hotărâri judecătorești definitive nu se pot concilia _____	218

6.2.6. Hotărârea s-a întemeiat pe o prevedere legală care, după ce hotărârea a devenit definitivă, a fost declarată neconstituțională ca urmare a admiterii unei excepții de neconstituționalitate ridicate în acea cauză, în situația în care consecințele încălcării dispoziției constituționale continuă să se producă și nu pot fi remediate decât prin revizuirea hotărârii pronunțate	219
6.3. Titularii revizuirii	220
6.4. Cererea de revizuire	220
6.5. Termenul de introducere a cererii	221
6.6. Procedura de judecare a revizuirii	222
6.6.1. Admiterea în principiu	222
6.6.2. Măsurile care pot fi luate odată cu sau ulterior admiterii în principiu	224
6.6.3. Rejudecarea în urma admiterii în principiu a cererii de revizuire	226
6.6.4. Soluțiile după rejudecare	227
6.7. Revizuirea în cazul hotărârilor și avizelor Curții Europene a Drepturilor Omului	228
§7. Redeschiderea procesului penal în cazul judecării în lipsa persoanei condamnate	231
7.1. Dispoziții generale	231
7.2. Declararea căii extraordinare de atac	232
7.2.1. Titularii	232
7.2.2. Termenul	232
7.2.3. Cererea de redeschidere a procesului penal	233
7.3. Judecarea cererii de redeschidere a procesului penal	234
7.3.1. Măsurile premergătoare	234
7.3.2. Procedura de judecată	234

Capitolul al V-lea. Dispoziții privind asigurarea unei practici

judiciare unitare	238
§1. Recursul în interesul legii	238
1.1. Considerații preliminare	238
1.2. Cererea de recurs în interesul legii	239

1.3. Procedura de judecare a recursului în interesul legii	240
1.3.1. Măsurile premergătoare	240
1.3.2. Procedura de judecare	241
1.4. Conținutul hotărârii și efectele ei	242
§2. Sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea unor chestiuni de drept	243
2.1. Considerații preliminare	243
2.2. Obiectul sesizării	244
2.3. Procedura de judecată	244
2.4. Conținutul și efectele deciziei	247
Capitolul al VI-lea. Proceduri speciale	249
§1. Acordul de recunoaștere a vinovăției	249
1.1. Obiectul acordului	249
1.2. Titularii acordului	249
1.3. Condițiile, forma și conținutul acordului de recunoaștere a vinovăției	250
1.4. Sesizarea instanței cu acordul de recunoaștere a vinovăției	252
1.5. Procedura în fața instanței	253
1.6. Soluțiile instanței	254
1.7. Soluționarea acțiunii civile	256
1.8. Calea de atac	257
§2. Contestația privind durata procesului penal	257
2.1. Titularii și termenul contestației	258
2.2. Conținutul contestației	259
2.3. Procedura de soluționare a contestației	259
2.3.1. Competența	259
2.3.2. Procedura de judecată	260
2.3.3. Soluții	261
§3. Procedura privind tragerea la răspundere penală a persoanei juridice	263
3.1. Considerații introductive	263

3.2. Reprezentarea și locul de citare a persoanei juridice _____	264
3.2.1. Reprezentarea persoanei juridice _____	264
3.2.2. Locul de citare a persoanei juridice _____	265
3.3. Măsurile preventive și măsurile asigurătorii _____	265
3.4. Procedura de informare _____	268
3.5. Efectele fuziunii, absorbției, divizării, reducerii capitalului social, dizolvării sau lichidării persoanei juridice condamnate _____	269
3.6. Punerea în executare a pedepsei amenzii _____	270
3.7. Punerea în executare a pedepselor complementare _____	271
3.7.1. Punerea în executare a pedepsei complementare a dizolvării persoanei juridice _____	271
3.7.2. Punerea în executare a pedepsei complementare a suspendării activității persoanei juridice _____	271
3.7.3. Punerea în executare a pedepsei complementare a închiderii unor puncte de lucru ale persoanei juridice ____	272
3.7.4. Punerea în executare a pedepsei complementare a interzicerii persoanei juridice de a participa la procedurile de achiziții publice _____	272
3.7.5. Punerea în executare a pedepsei complementare a plasării sub supraveghere judiciară _____	273
3.7.6. Punerea în executare a pedepsei complementare a afișării sau publicării hotărârii de condamnare _____	273
3.7.7. Supravegherea executării pedepselor complementare aplicate persoanelor juridice _____	274
§4. Procedura în cauzele cu infractori minori _____	275
4.1. Noțiuni introductive _____	275
4.2. Urmărirea penală în cazul infractorilor minori _____	276
4.2.1. Derogări de la procedura comună _____	276
4.2.2. Informarea suspectului sau inculpatului minor și cheltuielile de judecată _____	278
4.2.3. Condiții speciale de aplicare față de minori a măsurilor preventive _____	280
4.3. Judecata în cazul infractorilor minori _____	280
4.3.1. Precizări preliminare _____	280

4.3.2. Desfășurarea judecății	282
4.4. Punerea în executare a măsurilor educative	284
4.4.1. Punerea în executare a măsurilor educative neprivative de libertate	284
4.4.2. Prelungirea sau înlocuirea măsurilor educative neprivative de libertate	286
4.4.3. Punerea în executare a măsurilor educative privative de libertate	286
4.4.3.1. <i>Punerea în executare a internării într-un centru educativ</i>	287
4.4.3.2. <i>Schimbările privind măsura educativă a internării într-un centru educativ</i>	288
4.4.3.3. <i>Punerea în executare a internării într-un centru de detenție</i>	288
4.4.3.4. <i>Schimbările privind măsura educativă a internării într-un centru de detenție</i>	289
4.4.3.5. <i>Schimbarea regimului de executare</i>	290
4.4.3.6. <i>Amânarea sau întreruperea executării măsurilor privative de libertate</i>	291
§5. Procedura dării în urmărire	292
5.1. Considerații preliminare	292
5.2. Cazuri și titulari	292
5.3. Punerea în executare a ordinului de urmărire	293
5.3.1. Supravegherea tehnică, reținerea, predarea și percheziționarea corespondenței și a obiectelor, percheziția și obținerea datelor de trafic și de localizare prelucrate de către furnizorii de rețele publice de comunicații electronice ori furnizorii de servicii de comunicații electronice destinate publicului în procedura dării în urmărire	295
5.3.2. Ridicarea de obiecte sau înscrisuri în procedura dării în urmărire	295
5.4. Revocarea urmăririi	296
§6. Procedura reabilitării	296
6.1. Precizări introductive	296
6.2. Reabilitarea de drept	297

6.3. Reabilitarea judecătorească	298
6.3.1. Termene. Instanța competentă	298
6.3.2. Cererea de reabilitare	298
6.3.3. Judecarea cererii de reabilitare	299
6.3.3.1. Măsurile premergătoare	299
6.3.3.2. Respingerea cererii de reabilitare pentru neîndeplinirea condițiilor de formă și de fond	300
6.3.3.3. Soluționarea cererii	301
6.3.3.4. Anularea reabilitării. Mențiuni despre reabilitare	302
§7. Procedura reparării pagubei materiale sau a daunei morale în caz de eroare judiciară sau în caz de privare nelegală de libertate ori în alte cazuri	302
7.1. Considerații introductive	302
7.2. Dreptul la repararea pagubei în caz de eroare judiciară	303
7.3. Dreptul la repararea pagubei în cazul privării nelegale sau injuste de libertate	304
7.4. Dreptul la repararea pagubei în cazul măsurilor de supraveghere tehnică ori al activităților specifice culegerii de informații dispuse în mod nelegal	306
7.5. Felul și întinderea reparației	307
7.6. Acțiunea pentru repararea pagubei	308
7.7. Acțiunea în regres	309
§8. Procedura în caz de dispariție a dosarelor judiciare și a înscrisurilor judiciare	310
8.1. Considerații introductive	310
8.2. Obiectul procedurii speciale	310
8.3. Competența în cazul înlocuirii sau reconstituirii	311
8.4. Înlocuirea înscrisului	311
8.5. Reconstituirea înscrisului sau dosarului	311
§9. Procedura privind cooperarea judiciară internațională și punerea în aplicare a tratatelor internaționale în materie penală	312
§10. Procedura de confiscare sau de desființare a unui înscris în cazul clasării	313

Capitolul al VII-lea. Executarea hotărârilor penale	318
§1. Considerații preliminare	318
§2. Rămânerea definitivă a hotărârii	319
§3. Instanța de executare	320
§4. Judecătorul delegat cu executarea	321
§5. Procedura la instanța de executare	321
§6. Contestația la executare	323
6.1. Cazuri și competență	323
6.2. Contestația cu privire la dispozițiile civile și amenzile judiciare	324
6.3. Rezolvarea contestației la executare	325
BIBLIOGRAFIE	329